

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 3456/22

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופטת י' וילנר

המערער: משה בצר

נגד

המשיבים: 1. עו"ד איהאב סבאח
2. כונס הנכסים הרשמי

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת
(השופטת ע' גולומב) בפש"ר 18146-05-13 מיום 1.4.2022

בשם המערער: בעצמו

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופטת ע' גולומב)
בפש"ר 18146-05-13 מיום 1.4.2022, בו בוטל הליך פשיטת הרגל של המערער.

הרקע לערעור

1. ביום 12.11.2013 ניתן צו כינוס לנכסי המערער לפי בקשתו. על המערער הושט
צו תשלומים חודשי בסך של 500 ש"ח ומשיב 2 מונה למנהל מיוחד לנכסיו (להלן:
המנהל המיוחד).

2. בדיון שהתקיים ביום 30.6.2015 בבית המשפט המחוזי טען המנהל המיוחד כי
המערער צבר מחדלים רבים במסגרת ההליך ובכלל זה לא עמד בצו התשלומים, לא הגיש
דוחות חודשיים ולא התייצב לחקירה. משיב 3, כונס הנכסים הרשמי (להלן: הכנ"ר),
הוסיף וטען כי המערער מתנהל בחוסר תום לב וכי עד כה צבר 16 פיגורים בתשלומים

החודשיים. בהחלטה שניתנה בתום הדיון העניק בית המשפט למערער, לבקשתו, ארכה להסרת מחדליו.

3. ביום 30.3.2016 הגיש המנהל המיוחד דוח מסכם ממנו עלה כי המערער לא שינה את דרכיו. הוא אמנם התייצב לחקירה לפניו אך ממשיך להימנע מהגשת דוחות חודשיים ומביצוע תשלומים חודשיים באופן סדיר וצבר 11 פיגורים. כן צוין כי המערער לא ממצה את פוטנציאל השתכרותו וכי הוגשו נגדו 29 תביעות חוב בסך כולל של כ-2.3 מיליון ש"ח. המנהל המיוחד ציין כי התנהלותו של המערער מצדיקה את דחיית בקשתו להכרזתו פושט רגל, אך נוכח העובדה שלמערער זכויות בדירה בעלת ערך במגדל העמק (להלן: הדירה), יש מקום לממשה ולחלק את תמורתה בין נושיו. לצורך כך הציע המנהל המיוחד כי המערער יוכרז פושט רגל חרף מחדליו, כאשר לאחר המימוש יבוטל ההליך בעניינו.

4. ביום 31.3.2016, לאחר שמיעת טענות הצדדים, הכריז בית המשפט על המערער פושט רגל. צוין כי נוכח התפתחות במצבו הבריאותי של המערער, שיש בה כדי להסביר חלק ממחדליו ולהשליך על פוטנציאל השתכרותו בעתיד, יש ליתן לו הזדמנות להסיר את מחדליו ולאפשר לו להתנהל בתום לב. עם זאת, ככל שימשיך המערער להתנהל שלא בתום לב, הדבר עשוי להוביל לביטול ההליך. במסגרת ההחלטה מינה בית המשפט את המנהל המיוחד כנאמן לנכסיו של המערער (המנהל המיוחד ייקרא מעתה: הנאמן), והתיר לו לפעול להערכת שווי זכויותיו של המערער בדירה.

5. למען שלמות התמונה יצוין כי כחודש ימים לאחר שניתנה ההחלטה האמורה, הוריו של המערער פנו לבית המשפט המחוזי בבקשה להורות כי הדירה הרשומה על שם המערער וגרושתו, שייכת להם. זאת בהתבסס על הסכם שנחתם בינם לבין המערער וגרושתו בשנת 2010, לפיו הם רכשו את הדירה בתמורה לסך של 367,500 ש"ח. בית המשפט המחוזי דחה זאת בקבעו כי מכירת זכויותיו של המערער בדירה מהווה הענקה בטלה כאמור בסעיף 96(ב) לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980 (להלן: הפקודה). עם זאת, במסגרת דיון בערעור שהגישו ההורים לבית משפט זה (ע"א 3543/16) גובשה בין הצדדים הסכמה שניתן לה תוקף של פסק דין לפיה ההורים ישלמו סך של 300,000 ש"ח ב-20 תשלומים החל מיום 1.5.2018 בתמורה לפדיון זכויותיו של המערער בדירה.

7. ביום 28.12.2017 הגיש הנאמן דו"ח מסכם נוסף, בו חזר וטען כי המערער אינו משתף עמו פעולה, אינו מגיש דוחות חודשיים כנדרש ואינו ממצה את פוטנציאל השתכרותו. בנוסף, המערער צבר 32 פיגורים בסך כולל של 16,000 ש"ח, ונכון למועד

הגשת הדוח הוגשו נגדו 33 תביעות חוב בסך כולל של כ-2.7 מיליון ש"ח. גם בהודעת עדכון שהוגשה כשנה לאחר מכן, ביום 6.2.2019, צוין כי המערער ממשיך לצבור מחדלים רבים, ובכלל זה צבר 45 פיגורים בסך כולל של 22,500 ש"ח ונמנע מלהגיש דוחות חודשיים כסדרם. הנאמן חזר על עמדתו כי מחדלים אלה מצדיקים אמנם את ביטול ההליך, אולם יש להורות כן רק לאחר שההורים ישלימו את תשלום פדיון זכויותיו של המערער בדירה בהתאם לפסק הדין בערעור.

6. זמן קצר לאחר מכן, ביום 28.2.2019 הגיש המערער לבית המשפט בקשה למתן צו הפטר. הוא טען כי ההליך בעניינו מתנהל "בצורה לא מאוזנת ולא צודקת, הן מהתמשכות ההליך בצורה קיצונית והן מהתעלמות מצרכיו ובקשותיו [...]", וכי הוא הגיש בקשות להפחתת צו התשלומים החודשי שלא הוכרעו על ידי בית המשפט. לגופם של דברים טען המערער כי נסיבותיו האישיות, הן הכלכליות והן הרפואיות, מצדיקות מתן הפטר מחובותיו ברי התביעה. הנאמן הביע את התנגדותו לבקשה שכן אין לקבל מצב שבו חייב המתנהל בחוסר תום לב בהליך, יוצר מחדלים רבים ועושה דין לעצמו יקבל הפטר. הכנ"ר הצטרף לעמדת הנאמן והוסיף כי יש מקום לקבוע דיון לצורך בחינת המשך ניהול ההליך, לרבות ביטולו, כאשר עד למועד הדיון שייקבע יפעל המערער להסרת מלוא מחדליו. בהחלטתו מיום 20.4.2019 אימץ בית המשפט את עמדתו של הכנ"ר והורה למערער להסיר את מחדליו; להימנע מיצירת מחדלים נוספים; ולהגיש את הדוחות החודשיים בליווי אסמכתאות מתאימות. דיון בהליך נקבע ליום 8.9.2019.

7. בהחלטה שניתנה בתום הדיון האמור עמד בית המשפט על המחדלים הרבים והנמשכים שצבר המערער לאורך ההליך בעניינו, וקבע כי בנסיבות אלה לא ניתן מקום לקבל את בקשתו למתן הפטר מחובותיו. עם זאת, ובטרם תינתן הכרעה בשאלת ביטול ההליך, העניק בית המשפט למערער לבקשתו, הזדמנות להגיש הודעה מפורטת תוך 30 יום ביחס למכלול נסיבותיו הנתמכת במלוא האסמכתאות הרלוונטיות וכן מתווה לסילוק חוב הפיגורים שצבר. כן נקבע כי ככל שלא תוגש ההודעה במועד שנקבע, יבוטל ההליך ללא התראה נוספת. אלא שהמערער לא פעל כאמור, וחלף זאת הגיש בקשות להארכת מועד לצורך הגשת ההודעה. אולם הגם שבית המשפט נעתר לבקשות אלה, ואף העניק לו הארכות מועד לפני משורת הדין חרף העובדה שפעם אחר פעם חלף המועד להגשת ההודעה (בין היתר בהחלטות מהימים 22.3.2020, 11.9.2020, 2.10.2020 ו-6.11.2020), המערער לא עשה כן.

8. ביום 17.1.2022 הגיש הנאמן הודעת עדכון בה ציין כי חרף ההזדמנויות הרבות שניתנו למערער, הוא טרם הסיר את מחדליו השונים, ולכן המליץ להורות על ביטול

ההליך. הכנ"ר הצטרף לעמדת הנאמן. במסגרת החלטתו מיום 5.3.2022 איפשר בית המשפט למערער, "הרבה לפנים משורת הדין", להגיש את התייחסותו לבקשה לביטול ההליך, וזאת תוך 14 ימים. המערער נמנע מלהגיש את התייחסותו, ועל כן בפסק דין מיום 1.4.2022 הורה בית המשפט על ביטולו של ההליך.

9. מכאן הערעור שלפנינו, בו מלין המערער בעיקרו של דבר על כך שבית המשפט הותיר אותו, לאחר השלמת התשלום עבור הדירה על ידי הוריו, ללא דיור חלוף או סיוע בשכר דירה למשך 3 שנים. בתוך כך טען המערער כי בית המשפט לא נתן דעתו למצוקותיו הקשות ולא דן בבקשותיו להפחתת צו התשלומים. המערער הוסיף וטען כי הנאמן הוליך אותו שולל בכך שהפר את הבטחתו לפעול למתן צו הפטר מחובותיו לאחר העברת מלוא התשלום בגין זכויותיו בדירה. נוכח האמור ביקש המערער להורות על ביטול פסק דינו של בית המשפט ועל מתן צו הפטר מכלל חובותיו.

דיון והכרעה

דין הערעור להידחות על הסף לפי תקנה 138(א)(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

10. עקרון יסוד בהליכי פשיטת רגל הוא כי על החייב לנהוג בתום לב בכל שלבי ההליך. חובת תום הלב מקבלת משנה תוקף כאשר החייב הוא זה אשר יזם את הליך פשיטת הרגל כבעניינינו (ע"א 2916/22 ג'בארין נ' אופיר דידי, עו"ד, פסקה 8 (31.7.2022); ע"א 3109/22 מרעי נ' הכונס הנכסים הרשמי, פסקה 9 (10.8.2022)). הצבת חובת תום הלב בבסיס הליכי פשיטת הרגל מתחילתם ועד סופם נובעת מהתפישה לפיה הליכים כגון דא הם בבחינת "חסד של המחוקק", בשל ההזדמנות הניתנת במסגרתם לחייב להיחלץ ממצבו ולהשתקם כלכלית (ע"א 4174/21 חוסין נ' עו"ד גבריאל עופר, פסקה 6 (22.6.2021); ע"א 4390/21 עיראקי נ' אהד בתרון – מנהל מיוחד, פסקה 5 (1.9.2021); ע"א 5028/22 טיבוני נ' עו"ד שגיא רזנק בתפקידו כנאמן לנכסי החייב יצחק טיבוני, פסקה 9 (28.9.2022)). על כן, ונוכח הפגיעה הגלומה בנושים אשר לא ייפרעו את מלוא חובם, מוטלת על בעלי התפקיד ועל בית המשפט אחריות רבה לוודא שהחייב לא ינצל אפשרות חסד זו לרעה (ע"א 7482/21 חסן נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 11 (22.12.2021); ע"א 3544/21 פלדבאו נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 7 (24.8.2021)). כחלק מחובת תום הלב נדרש החייב לעמוד במגבלות שהוטלו עליו ולשלם את התשלומים החודשיים שהושתו עליו במסגרת ההליך. כן נדרש החייב לשתף פעולה עם בעל התפקיד שמונה בעניינו, ובכלל זה עליו לחשוף את מלוא המידע הנדרש להערכת כלל הכנסותיו והוצאותיו כמו גם כושר השתכרותו הפוטנציאלי (ע"א 7962/21 חורי נ'

כונס נכסים הרשמי, פסקה 7 (22.2.2022); ע"א 7708/21 לנקרי נ' עו"ד איהאב טבאח – הנאמן לנכסי החייב, פסקה 10 (12.12.2021).

11. בענייננו, החל מראשיתו של ההליך המערער צבר מחדלים רבים ובכך הפר את חובתו לנהוג בתום לב. חרף זאת, בית המשפט הכריז עליו פושט רגל לצורך מימוש זכויותיו בדירה וקידום גביית חובותיו תוך שהתרה בו כי ככל שלא יסיר את מחדליו לאחר מימוש הדירה, יבוטל ההליך בענייננו. אלא שהמערער לא פעל להסרת המחדלים המתוארים. הוא לא שיתף פעולה עם הנאמן ונמנע מלהגיש את הדוחות החודשיים כנדרש. הוא אף עשה דין לעצמו ולא עמד בצו התשלומים החודשי שהושת עליו, ולא למותר לציין כי החובה לעמוד בצו תשלומים עומדת בעינה אף לאחר הגשת בקשה להפחתת צו תשלומים. בתוך כך צבר המערער חוב פיגורים משמעותי ביחס לתקופה לא מבוטלת, וזאת מבלי שסיפק הסברים מניחים את הדעת ביחס להתנהלותו המתוארת ולמצאים שהועלו במסגרת הדוחות המסכמים שהוגשו בענייננו. על אף האמור, בית המשפט הלך כברת דרך לקראתו והעניק לו, לפני משורת הדין, הזדמנויות חוזרות ונשנות לסילוק מחדליו. אלא שהמערער לא סר מדרכיו. בנסיבות אלה, אין לו להלין אלא על עצמו. למותר לציין כי טענותיו של המערער בקשר להבטחותיו של הנאמן לפעול למתן צו הפטר מחובותיו ברי-התביעה הועלו בעלמא וללא כל תימוכין, ומכל מקום אין בהן כדי להצדיק את מחדליו הרבים לאורך ההליך. המסקנה המתבקשת מכל האמור היא כי אין כל הצדקה להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.

התוצאה היא כי הערעור נדחה בלא צורך בתשובה. לפני משורת הדין, משלא התבקשה תשובת המשיבים ובהתחשב במתכונת הדיונית שבה ניתנה ההכרעה, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, ד' בכסלו התשפ"ג (28.11.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט